

rv 129

Dienst Publiekszaken

DSB/2015.517

RIS 286605\_151027

## **Voorstel van het college inzake vaststelling van de Verordening op het beheer en het gebruik van de gemeentelijke begraafplaatsen voor de gemeente Den Haag 2016**

### **Algemene toelichting**

Hierbij ligt ter besluitvorming voor een integrale herziening van de verordening op het beheer van de algemene begraafplaatsen te 's-Gravenhage 1989 (RIS 70396).

Artikel 35 van de Wet op de lijkbezorging geeft aan dat in een verordening moet worden bepaald gedurende welke dagen en uren de gemeente gelegenheid geeft tot begraven. Deze verordening voorziet daarin. Daarnaast worden in de verordening allerlei andere onderwerpen ten aanzien van de begraafplaatsen geregeld, te denken valt aan het ordelijk verloop van begrafenissen, regels over grafbedekkingen en bepalingen over het ruimen van graven. Doel van de verordening is om alle activiteiten op de gemeentelijke begraafplaatsen en toestemmingen die daarmee samen hangen, zo duidelijk mogelijk te regelen zodat deze zo zorgvuldig mogelijk kunnen worden uitgevoerd.

Er is voor gekozen om de bestaande verordening op het beheer van de begraafplaatsen integraal te herzien. Redenen hiervoor zijn verschillende aanpassingen van de Wet op de lijkbezorging in de afgelopen periode. Omdat een verordening in lijn met de wet dient te zijn, voorziet deze herziening daarin. In de huidige verordening stonden nog bepalingen die inmiddels in de Wet op de lijkbezorging zijn geregeld, deze bepalingen zijn nu geschrapt. Verder bleek het taalgebruik en de formulering in de huidige verordening wat verouderd. De huidige beheerverordening dateert van 1989 en is sindsdien, op een paar kleine aanpassingen na, niet meer gewijzigd. Een integrale herziening om de verordening actueel te maken is nu op zijn plaats. Bij het opstellen van de verordening is aangesloten bij de modelbeheerverordening begraafplaatsen van de VNG. Er is naar gestreefd om overbodige regelgeving te voorkomen en procedures kort te houden. De beheerder van de begraafplaatsen is aangewezen voor contacten met de burgers, bijvoorbeeld voor het in ontvangst nemen van diverse aanvragen.

Vele zaken zijn in de herziene verordening geregeld door middel van een meldingsplicht, zoals het houden van plechtigheden, het doen begraven en het doen bijzetten of doen verstrooien van as en het door de nabestaanden zelf openen en sluiten van een graf. Een melding genereert weinig administratieve lasten. Slechts in één geval dient een vergunning te worden aangevraagd: namelijk voor het hebben van een grafbedekking. De vergunningsplicht voor het hebben van een grafbedekking blijft daarom gehandhaafd. Controle achteraf op het voldoen aan de eisen met als uiterste consequentie correctie is, juist bij grafbedekkingen in verband met mogelijke emoties, ongewenst.

### **Artikelsgewijze toelichting**

#### Artikel 1

In dit artikel worden de gebruikte begrippen gedefinieerd. Onder (f) van dit artikel wordt het begrip *belanghebbende bij een algemeen graf* gedefinieerd. Dit sluit aan op de terminologie gebruikt in artikel 27a van de Wet op de lijkbezorging. Met 'belanghebbende' wordt in dit geval niet bedoeld op het belanghebbende begrip zoals opgenomen in de Algemene wet bestuursrecht.

## Artikel 2

Dit artikel maakt het voor de beheerder mogelijk de begraafplaatsen geheel of gedeeltelijk te sluiten wanneer dit ter handhaving van de orde en rust noodzakelijk is. Dit kan bijvoorbeeld aan de orde zijn bij ruiming van graven.

## Artikel 3

Dit artikel bevat gedragsvoorschriften voor de gebruikers van de begraafplaatsen, in het belang van orde, rust en netheid. Overtreding van deze voorschriften is strafbaar gesteld. Tegen ordeverstoringen kan worden opgetreden en zo nodig proces-verbaal worden opgemaakt door de politie of handhavers van de gemeente.

De in de huidige verordening opgenomen bepaling dat personen die werkzaamheden aan grafbedekkingen op de begraafplaatsen hebben te verrichten hiervan van tevoren kennis moeten geven, is geschrapt. De eis was gesteld in het kader van de openbare orde: steenhouwers en hoveniers moeten zich er steeds van bewust zijn dat hun werkzaamheden storend kunnen zijn voor rouwenden en tijdens uitvaartplechtigheden. De bevoegdheid van de beheerder om personen weg te sturen als zij zich niet aan zijn aanwijzingen houden biedt echter, samen met de verbodsbepalingen, voldoende mogelijkheden om tegen ongewenste activiteiten op te treden. Mede in het kader van vermindering van de administratieve lasten is de kennisgeving geschrapt.

Aan een uitzondering op de regel als bedoeld in het derde lid onder a bestaat behoefte omdat men soms dichtbij een graf moet kunnen komen met een motorrijtuig. Aangezien een dergelijke handeling niet overeenstemt met het beeld van orde en rust wordt met het verlenen van deze ontheffing terughoudend omgegaan.

## Artikel 5

Met dit artikel wordt beoogd plechtigheden ordelijk te doen verlopen. Door te eisen dat de mededeling ten minste zes werkdagen vooraf moet plaatshebben, kan worden voorkomen dat de plechtigheid samenvalt met een begrafenis. Een begrafenis dient volgens de wet uiterlijk op de zesde werkdag na het overlijden te geschieden.

## Artikel 6

Uitdrukkelijk is gesteld dat bij opgraving van een lijk of bij ruiming van een of meer graven alleen de personen aanwezig mogen zijn die met de werkzaamheden zijn belast. Daarnaast is geregeld dat de werkzaamheden die samenhangen met opgraven en ruiming alleen door of in opdracht van de begraafplaatsen plaatsvindt. Het (laten) uitvoeren van deze werkzaamheden in eigen beheer is niet toegestaan.

## Artikel 7

Een schriftelijke kennisgeving is nodig omdat duidelijk vast moet liggen wat voor graf er wordt gevraagd.

Indien de nabestaanden bij het begraven bepaalde werkzaamheden zelf willen verrichten zijn, ook om redenen van veiligheid, de aanwijzingen en de hulp van het personeel van de begraafplaatsen noodzakelijk. Enkele werkzaamheden kunnen eventueel door de nabestaanden en het personeel van de begraafplaatsen samen worden verricht. Werkzaamheden als het aanbrengen van de grafranden ter stutting van de grond om het geopende graf en het verwijderen van die randen voor het sluiten van het graf evenals het delven en dichten van het graf zullen door het personeel moeten worden verricht.

## Artikel 9

De Wet op de lijkbezorging schrijft voor dat de behandelende arts of de gemeentelijke lijkschouwer een verklaring van overlijden afgeeft aan de ambtenaar van de burgerlijke stand (artikel 12). Vervolgens geeft deze schriftelijk verlof tot begraven of cremeren (artikel 11). Dit verlof dient te worden overlegd aan de beheerder. Door de medewerking aan de begrafenis te weigeren wanneer dit verlof niet in zijn bezit is, voldoet de beheerder aan de wettelijke vereisten. De bezorging van as omvat zowel het bijzetten als de verstrooiing.

Er mag van worden uitgegaan dat het stoffelijk overschot van de rechthebbende zelf in het particuliere graf mag worden bijgezet (lid 2). Het verzoek tot overschrijving van het recht dient in dit geval wel vóór de bijzetting te worden gedaan volgens artikel 17, tweede lid.

De wettelijke minimum grafrusttermijn (lid 3) is de termijn dat een lijk volgens de wet ten minste begraven moet blijven voordat het mag worden geruimd. Het is voorgekomen dat in particuliere graven begravingen of bijzettingen betrekkelijk kort voor het aflopen van de uitgiftetermijn plaatsvonden. Daarom is vastgelegd dat in dergelijke gevallen begraving of bijzetting alleen kan plaatsvinden onder gelijktijdige verlenging van de uitgiftetermijn. Uiteraard zal die verlenging dan een periode moeten omvatten die de alsdan resterende uitgiftetermijn ten minste gelijk maakt aan de wettelijke minimum grafrusttermijn van 10 jaar.

#### Artikel 10

De begraafplaatsen zijn op zon- en algemeen erkende feestdagen niet open gesteld voor het begraven. Er zijn gevallen denkbaar waarin de nabestaanden er een belang bij hebben om een begrafenis of asbezorging op een zon- of feestdag plaats te laten vinden. Lid 2 van dit artikel maakt het mogelijk om de begraafplaatsen bij uitzondering voor bijzondere gevallen open te stellen. Een bijzonder geval kan zich voordoen als de burgemeester toestemming heeft gegeven om een lijk binnen 36 uur te begraven.

#### Artikel 11

Naast de particuliere graven noemt dit artikel de verschillende andere soorten van voorzieningen op de begraafplaats. Gedenkplaatsen kunnen onder andere worden uitgegeven voor vermisten of als de persoon in het buitenland is overleden en het stoffelijk overschot niet naar Nederland is vervoerd.

#### Artikel 12

Het Besluit op de lijkbezorging van 4 december 1997 bevat in artikel 5 de bepaling dat er ten hoogste drie lijken boven elkaar mogen worden begraven. Dit artikel is niet van toepassing op grafkelders. In artikel 12 wordt geregeld dat ten aanzien van algemene graven het college het aantal te begraven lijken kan bepalen, uiteraard met inachtneming van de wettelijke eisen.

#### Artikel 13

Een graf zal alleen buiten de volgorde van ligging worden toegewezen als dit niet bezwaarlijk is voor de situatie op de begraafplaatsen. Hierbij kan worden gedacht aan het aanzien van de begraafplaatsen en de gesteldheid van de bodem.

#### Artikel 14

Een indeling in categorieën is nodig om verschillende regels vast te stellen voor de grafbedekkingen op de graven die liggen op de verschillende delen (categorieën) van de begraafplaatsen.

#### Artikel 15

Volgens artikel 28, eerste lid van de Wet op de lijkbezorging wordt het recht op een graf voor ten minste tien jaar verleend. In artikel 15 wordt voor de uitgiftetermijn de mogelijkheid gegeven te kiezen voor een periode gelegen tussen tien en dertig jaar, en wel in een veelvoud van 5. Ook blijft een uitgiftetermijn voor onbepaalde tijd mogelijk. Voor de verlenging is de mogelijkheid gegeven te kiezen voor een periode gelegen tussen vijf en twintig jaar, in een veelvoud van vijf. Soms verkeren rechthebbenden in de onjuiste veronderstelling dat de uitgiftetermijn pas begint te lopen op het moment van de eerste begraving of bijzetting. Daarom is de laatste zin in het eerste lid van artikel 15, betreffende de aanvang van de termijn, opgenomen.

#### Artikel 16

In dit artikel worden de uitgiftetermijn voor de algemene graven geregeld. Voor algemene graven en kindergraven geldt een termijn van 15 jaar. Dit sluit beter aan op de wensen van nabestaanden dan de huidige uitgiftetermijn van 10 jaar. Voor de zogenaamde artikel 21-graven geldt een uitgiftetermijn gelijk aan de wettelijke grafrusttermijn, te weten 10 jaar. Dit zijn graven van overledenen waarbij namens de gemeente in de begrafenis is voorzien omdat er geen anderen waren om dit te doen. Bij deze graven volstaat een uitgiftetermijn van 10 jaar.

#### Artikel 17

Het recht op een particulier graf wordt verleend door een beschikking van het college. Hierin wordt aan de aanvrager het uitsluitend recht gegeven om lijken in een bepaald graf te doen begraven. Het recht om lijken in een bepaald graf te begraven steunt op een persoonlijke beschikking. De eigenaar

kan zijn recht dus niet verkopen. Het recht kan op verzoek van de rechthebbende wel worden overgeschreven op een ander.

In de huidige verordening is bepaald dat het recht op een graf slechts kon worden overgeschreven op naam van de echtgenoot of levenspartner van de (overleden) rechthebbende dan wel op naam van een bloedverwant of aanverwant tot en met de derde graad. Slechts wanneer er gewichtige redenen bestonden, was overschrijving op naam van een ander mogelijk. In de praktijk blijkt dat deze beperking niet of lastig te handhaven is en bovendien administratieve lasten met zich meebrengt. Daarom is deze regel geschrapt. Wel wordt nu de mogelijkheid geboden het recht over te schrijven op naam van een rechtspersoon. Dit wordt wel beperkt tot rechtspersonen zonder winstoogmerk, dat wil zeggen stichtingen of verenigingen. Dit om eventuele handel in grafrechten te voorkomen.

Het is gewenst dat er na overlijden van een rechthebbende een nieuwe rechthebbende wordt aangewezen die de verantwoordelijkheid voor de grafruimte en de daaraan verbonden kosten op zich neemt. De termijn, waarbinnen de aanvraag tot overschrijving kan worden gedaan, is gesteld op zes maanden na het overlijden van de rechthebbende.

Het vierde lid van dit artikel geeft het college de mogelijkheid zo nodig van de genoemde termijn af te wijken. In het geval dat de stoffelijke resten van de rechthebbende in het graf moeten worden bijgezet dient het verzoek tot overschrijving vóór de bijzetting te worden gedaan. Doorgaans worden, na een overlijden, door de nabestaanden meteen al de noodzakelijke regelingen getroffen. Logischerwijs is dan het aanwijzen van een nieuwe rechthebbende daar één van.

Wanneer nabestaanden ontbreken is er de mogelijkheid de rechten over te schrijven op naam van de notaris die de nalatenschap beheert, of op naam van de Stichting Grafzorg Nederland.

#### Artikel 18

Dit artikel is opgenomen om buiten twijfel te stellen dat de rechthebbende afstand van het graf kan doen.

#### Artikel 19

In dit artikel wordt de vergunning voor een grafbedekking geregeld. De vergunningseis geldt voor de grafbedekkingen op algemene en voor die op particuliere graven, en omvat zowel het gedenkteken als de winterharde beplantingen. Voor particuliere graven geldt een verplichting tot het hebben van een grafbedekking. Op algemene graven kan een grafbedekking worden aangebracht. Lid 4 maakt het mogelijk om bij nadere regels minimumeisen voor de afmetingen, constructie en materiaalkeuze aan te geven, waaraan de grafbedekking moet voldoen.

#### Artikel 20

In dit artikel is omschreven welke onderdelen van het onderhoud door de gemeente worden verzorgd. Het onderhoud door de gemeente is een minimale zorg met de bedoeling dat de begraafplaatsen als geheel een verzorgd aanzien hebben. In lid 2 is geregeld dat rechthebbenden verplicht zijn dit onderhoud af te nemen en daarvoor te betalen. Daarbij is in het derde lid een verplichting opgenomen om bij elke begraafing in een particulier graf de onderhoudskosten voor tien jaar af te kopen. Deze termijn is gelijk aan de wettelijke grafrusttermijn zoals opgenomen in de Wet op de lijkbezorging. In praktijk komt het met enige regelmaat voor dat er na overlijden van de rechthebbende van het graf geen opvolgende rechthebbende is. De onderhoudskosten voor het graf kunnen dan niet meer worden geïnd en komen vervolgens ten laste van de begraafplaatsen. Om er zeker van te zijn dat in de onderhoudskosten tijdens de grafrusttermijn is voorzien, hebben we nu de verplichting tot afkoop opgenomen. De afkoopplicht geldt elke keer dat een lijk wordt begraven in een particulier graf.

Ten opzicht van de huidige verordening maakt het ‘zonodig stellen van het gedenkteken’ geen onderdeel meer uit van het jaarlijks onderhoud.

#### Artikel 21

In dit artikel worden de rechten en de plichten van de rechthebbende of, in het geval van algemene graven, van de belanghebbende ten aanzien van de grafbedekking omschreven. Het eigendom en daarmee ook de risicoaansprakelijkheid van hetgeen op het graf is geplaatst ligt, volgens artikel 32a

van de Wet op lijkbezorging, bij de rechthebbende dan wel de belanghebbende bij een algemeen graf. Van natrekking is geen sprake zolang het graf niet geruimd mag worden. Indien er sprake is van verwaarlozing van de grafbedekking kan de beheerder van de begraafplaats de rechthebbende of de belanghebbende aanspreken en sommen tot het verrichten van herstelwerkzaamheden aan de grafbedekking.

#### Artikel 22

In de dagelijkse praktijk rijzen er nog wel eens problemen over verwijderde bloemen en eenjarige planten. Omdat de bloemen en planten eigendom zijn van de rechthebbende is een waarschuwing vooraf op zijn plaats. Dit gebeurt in praktijk door het aanschrijven van de rechthebbende of het plaatsen van een bordje bij het graf.

#### Artikel 24

Volgens artikel 31, tweede lid van de Wet op de lijkbezorging kan een particulier graf alleen geruimd worden met toestemming van de rechthebbende. Het recht op een graf kan echter vervallen na het verstrijken van de termijn, of omdat er na het overlijden van de rechthebbende niet tijdig een nieuwe rechthebbende is aangewezen. Ook kan het recht vervallen na verwaarlozing van het onderhoud, volgens artikel 28, zesde lid van de Wet op de lijkbezorging.

De mededeling dat het college voornemens is om de graven te ruimen wordt gedaan zowel aan de rechthebbenden op particuliere graven als aan de nabestaanden van overledenen die zijn begraven in een algemeen graf.

Volgens het vijfde lid van artikel 23 kan de rechthebbende vragen om de overblijfselen te doen verzamelen om deze te cremen, dan wel bij te zetten in een ander graf op dezelfde begraafplaats of over te brengen naar een andere begraafplaats. Ook wordt de mogelijkheid gegeven om de overblijfselen in dezelfde grafruimte te doen plaatsen (het zogenaamde schudden). Het graf wordt dan extra diep uitgegraven, en de overblijfselen worden onderin geplaatst. De rechthebbende kan dan vervolgens het graf bestemmen voor andere overledenen. Op deze wijze kan het graf gedurende langere tijd in dezelfde familie blijven.

Het vierde lid van artikel 23 opent de mogelijkheid ook bij ruiming van algemene graven de stoffelijke overblijfselen dan wel de as een andere bestemming te geven dan die welke genoemd is in het derde lid.

Op de beheerder rust de plicht er zorg voor te dragen dat met de menselijke resten welke bij de ruiming van een graf worden aangetroffen te allen tijde respectvol wordt omgegaan. Er dienen bovendien maatregelen te worden getroffen zodat bezoekers van de begraafplaatsen niet met de menselijke resten worden geconfronteerd.

Lid 6 is in deze verordening toegevoegd omdat in praktijk gebleken is dat de op verzoek verzamelde menselijke resten niet altijd door nabestaanden worden opgehaald voor herbegraving of crematie. Aan de mogelijkheid voor het ophalen van de menselijke resten wordt nu een termijn verbonden van drie maanden. Na het ongebruikt verlopen van deze termijn worden de menselijke resten alsnog in het algemene verzamelgraf begraven.

#### Artikel 25

De waarde die aan de begraafplaatsen wordt toegekend maakt het nodig dat er een inventarisatie wordt gemaakt van de historische en culturele waarden die op de begraafplaatsen aanwezig zijn. De verordening voorziet in het opstellen van een lijst van gedenkwaardige graven en bijzondere gedenktekens die het waard zijn om in stand te worden gehouden.

#### Artikel 26

Het register van de bezorgde as is niet opgenomen, aangezien artikel 10 van het Besluit op de lijkbezorging gedetailleerde voorschriften voor dit register geeft.

Gezien het vorenstaande stelt het college de raad voor het volgende besluit te nemen:

De raad van de gemeente Den Haag,

Gezien het voorstel van het college van 29 september 2015,

Gelet op artikel 149 Gemeentewet en artikel 35 van de Wet op de lijkbezorging,

Besluit:

vast te stellen de

## **Verordening op het beheer en het gebruik van de gemeentelijke begraafplaatsen voor de gemeente Den Haag 2016**

### **HOOFDSTUK 1. ALGEMENE BEPALINGEN**

#### **Artikel 1. Begripsbepalingen**

In deze verordening wordt verstaan onder:

- a. algemeen graf: een graf bij de gemeente in beheer waarin gelegenheid wordt geboden tot het doen begraven van lijken.
- b. algemeen kindergraf: een graf bij de gemeente in beheer waarin gelegenheid wordt geboden tot het doen begraven van lijken van kinderen die zijn overleden voor het bereiken van het twaalfde levensjaar;
- c. asbus: een bus ter berging van as van een overledene;
- d. begraafplaatsen: de gemeentelijke begraafplaats aan de Kerkhoflaan en de gemeentelijke begraafplaats Westduin
- e. beheerder: de ambtenaar die belast is met de dagelijkse leiding van de begraafplaatsen of degene die hem vervangt;
- f. belanghebbende bij een algemeen graf: nabestaanden van overledenen die zijn begraven in een algemeen graf.
- g. college: college van burgemeester en wethouders van de gemeente Den Haag
- h. graf: een zandgraf of keldergraf;
- i. grafbedekking: gedenkteken en/of grafbeplanting op een graf, gedenkplaats of verstrooiingsplaats;
- j. particuliere gedenkplaats: een plaats waarvoor aan een natuurlijk persoon of rechtspersoon zonder winstoogmerk een uitsluitend recht is verleend een gedenkteken voor een overledene op te richten.
- k. particulier graf: een graf waarvoor aan een natuurlijk persoon of rechtspersoon zonder winstoogmerk het uitsluitend recht is verleend tot:
  1. het doen begraven en begraven houden van lijken;
  2. het doen bijzetten en bijgezet houden van asbussen met of zonder urnen;
  3. het doen verstrooien van as.
- l. particulier urnengraf: een graf waarvoor aan een natuurlijk persoon of rechtspersoon zonder winstoogmerk het uitsluitend recht is verleend tot:
  1. het doen bijzetten en bijgezet houden van asbussen met of zonder urnen;
  2. het doen verstrooien van as.
- m. particuliere urnennis: een nis waarvoor aan een natuurlijk persoon of rechtspersoon zonder winstoogmerk het uitsluitend recht is verleend tot het doen bijzetten en bijgezet houden van asbussen met of zonder urnen;
- n. rechthebbende: natuurlijk persoon of rechtspersoon zonder winstoogmerk aan wie een uitsluitend recht is verleend op een particulier graf een particulier urnengraf of een particuliere gedenkplaats, dan wel degene die redelijkerwijze geacht kan worden in diens plaats te zijn getreden;
- o. Uitgifte voor onbepaalde tijd: uitgifte voor een termijn die voortduurt uiterlijk tot aan het tijdstip waarop het terrein met inachtneming van de wettelijke voorschriften aan zijn bestemming van begraafplaats zal zijn onttrokken;
- p. urn: een voorwerp ter berging van een of meer asbussen;
- q. verstrooiingsplaats: een plaats waarop as wordt verstrooid.

### **HOOFDSTUK 2. OPENSTELLING, ORDE EN RUST OP DE BEGRAAFPLAATSEN**

#### **Artikel 2. Openstelling begraafplaatsen**

1. De begraafplaatsen zijn voor eenieder dagelijks geopend gedurende door het college bij nadere regels vast te stellen tijden. Het college maakt deze tijden openbaar bekend.
2. Ter handhaving van de orde en rust op de begraafplaatsen kunnen de toegangen tijdelijk worden gesloten.

3. Het is verboden gedurende de tijd dat de begraafplaatsen niet voor het publiek geopend zijn, zich daarop te bevinden, anders dan voor het bijwonen van een begrafenis of de bezorging van as.

### **Artikel 3. Ordemaatregelen**

1. Bezoekers, personeel van uitvaartondernemingen en personen die werkzaamheden op de begraafplaatsen hebben te verrichten, zijn verplicht zich in het belang van de orde, rust en netheid te houden aan de aanwijzingen van de beheerder.
2. De beheerder kan personen die zich niet aan de in het eerste lid bedoelde aanwijzing houden van de begraafplaats verwijderen of laten verwijderen.
3. Het is verboden met motorrijtuigen op de begraafplaatsen te rijden:
  - a. elders dan op de daartoe aangewezen rijwegen; motorrijtuigen zijn buiten de rijwegen (slechts) toegestaan voor begrafenis of voor het vervoer van materialen;
  - b. sneller dan 10 km per uur.
4. Het college kan ontheffing verlenen van het verbod, bedoeld in de aanhef en onder a van het derde lid.

### **Artikel 4. Verboden**

Het is verboden op de begraafplaatsen

1. honden mede te voeren anders dan een geleidehond of sociale hulphond waardoor de eigenaar of houder zich vanwege zijn handicap laat begeleiden;
2. op de grafruimten te lopen of te zitten of de begraafplaats te verontreinigen;
3. zonder voorafgaande toestemming van burgemeester en wethouders te fotograferen dan wel film- of video-opnamen te maken.

### **Artikel 5. Plechtigheden**

1. Herdenkingsbijeenkomsten, onthullingen van gedenktekens en dergelijke plechtigheden op de begraafplaatsen kunnen slechts plaatsvinden nadat deze ten minste zes werkdagen tevoren zijn gemeld aan de beheerder. Datum en uur van de plechtigheid en de wijze waarop deze zal plaatsvinden worden in overleg met de aanvrager door de beheerder vastgesteld.
2. De deelnemers aan de plechtigheid, bedoeld in het eerste lid zijn verplicht zich in het belang van de orde, rust en netheid op de begraafplaats te houden aan de aanwijzingen van de beheerder.
3. Burgemeester en wethouders kunnen, in het belang van de orde, rust en netheid op de begraafplaatsen, de in dit artikel bedoelde activiteiten aan beperkingen onderwerpen dan wel verbieden.
4. Het is verboden handelingen of activiteiten te verrichten die in strijd zijn met een beperking of verbod als bedoeld in het derde lid.

### **Artikel 6. Opgravingen en ruimen**

1. Bij het opgraven van lijken en de ruiming van graven zijn geen andere personen aanwezig dan degenen die door de beheerder met deze werkzaamheden zijn belast.
2. Het openen van een graf, het opgraven van stoffelijke resten of het verwijderen van asbussen geschiedt uitsluitend door personeel van de begraafplaatsen of in opdracht van de beheerder door derden.

## **HOOFDSTUK 3. VOORSCHRIFTEN VOOR LIJKBEZORGING**

### **Artikel 7. Kennisgeving begraven en asbezorging, openen en sluiten van het graf**

1. Degene die wil doen begraven, as wil doen bijzetten of as wil doen verstrooien, geeft daarvan uiterlijk om 12.00 uur van de werkdag voorafgaande aan die waarop de begraafing, bijzetting of verstrooiing zal plaatsvinden, schriftelijk kennis aan de beheerder. De zaterdag, zondag en feestdagen gelden voor de toepassing van deze bepaling niet als werkdag. Indien de burgemeester toestemming heeft gegeven om het lijk binnen 36 uur na het overlijden te begraven moet de kennisgeving aan de beheerder zo tijdig mogelijk worden gedaan.
2. Het delven en dichten van graven geschiedt uitsluitend door personeel van de begraafplaatsen of in opdracht van de beheerder door derden.
3. Het openen van een graf ter begraafing of voor het bezorgen van as, en het daarna sluiten van een graf, alsmede het bedienen van de hulpmiddelen mag uitsluitend geschieden door het personeel van de begraafplaatsen op aanwijzingen en onder toezicht van de beheerder. De nabestaanden

kunnen deze werkzaamheden onder toezicht van de beheerder geheel of gedeeltelijk zelf verrichten indien zij hun wens daartoe uiterlijk om 12.00 uur van de voorafgaande werkdag mondeling of schriftelijk aan de beheerder hebben kenbaar gemaakt. De zaterdag, zondag en feestdagen gelden voor de toepassing van deze bepaling niet als werkdag. Zij dienen bij deze werkzaamheden de aanwijzingen van de beheerder op te volgen.

#### **Artikel 8. Gebouwen en muziekinstallatie**

1. Het gebruik van de condoleanceruimten, ontvangstruimten, de aula alsmede van de muziekinstallatie moet uiterlijk om 12.00 uur van de werkdag voorafgaande aan de dag waarop van de ruimte of de aula gebruik zal worden gemaakt, worden aangevraagd bij de beheerder.
2. De ruimten en de muziekinstallatie staan voor iedere plechtigheid gedurende een per keer vooraf te bepalen tijdsduur ter beschikking van de aanvrager.
3. De bediening van de in de aula aanwezige muziekinstallaties mag uitsluitend geschieden door het personeel van de begraafplaatsen.

#### **Artikel 9. Over te leggen stukken**

1. Tot begraaving wordt niet overgegaan dan nadat het verlof tot begraven is overgelegd aan de beheerder.
2. Indien de begraaving of de bezorging van as in een particulier graf zal plaatsvinden, dient een machtiging daartoe aan de beheerder te worden overgelegd ondertekend door de rechthebbende of, indien deze is overleden, door degene die in de uitvaart voorziet.
3. Begraaving of bijzetting in een particulier graf waarvan de uitgiftetermijn binnen de wettelijke minimum grafrusttermijn afloopt, kan alleen plaatsvinden onder gelijktijdige verlenging van de uitgiftetermijn met een zodanige periode dat de alsdan resterende uitgiftetermijn ten minste gelijk is aan de wettelijke minimum grafrusttermijn. De verlenging dient te worden aangevraagd door de rechthebbende.
4. De in het vorige lid bedoelde periode van verlenging wordt naar boven toe afgerond op gehele jaren.
5. De beheerder onderzoekt of de overgelegde stukken toereikend zijn.

#### **Artikel 10. Tijden van begraven en asbezorging**

1. De begraafplaatsen zijn gedurende het gehele jaar, elke dag welke geen zondag of algemeen erkende feestdag is, opengesteld voor het begraven:
  - a. op maandag t/m vrijdag van 09.00 tot 19.00 uur.
  - b. op zaterdag van 09.00 tot 18.00 uur;
2. In bijzondere gevallen kan worden toegestaan dat buiten de in het eerste lid aangegeven dagen en tijden wordt begraven.
3. Burgemeester en wethouders kunnen het aantal gelijktijdige begravingen op één dan wel beide begraafplaatsen zonodig beperken.
4. Voor de toepassing van dit artikel wordt onder begraven mede begrepen het bijzetten van urnen of asbussen en het verstrooien van as.

### **HOOFDSTUK 4. INDELING EN UITGIFTE VAN DE GRAVEN**

#### **Artikel 11. Indeling graven en asbezorging**

1. Op de begraafplaatsen kunnen worden uitgegeven:
  - a. particuliere graven en particuliere urnengraven;
  - b. particuliere urnennissen;
  - c. particuliere gedenkplaatsen
  - d. algemene graven en algemene kindergraven
2. Het college bepaalt bij nader vast te stellen regels hoeveel lijken en hoeveel asbussen met of zonder urnen er kunnen worden bijgezet in de particuliere graven en hoeveel verstrooiingen van as er op de particuliere graven kunnen plaatshebben. Het college bepaalt tevens de afmetingen en de uitgifteduur van de particuliere graven. De uitgifteduur kan niet korter zijn dan de minimumtermijn vastgesteld in de Wet op de lijkbezorging.



### **Artikel 12. Aantal overledenen in algemene graven**

- 1 In de algemene graven kan een door het college te bepalen aantal lijken worden begraven.
- 2 In de algemene urnengraven kan een door het college te bepalen aantal asbussen met of zonder urn worden bijgezet.

### **Artikel 13. Volgorde van uitgifte**

1. De particuliere graven worden in volgorde van ligging uitgegeven.
2. Het college kan een particulier graf toewijzen anders dan buiten de volgorde van uitgifte, indien dit wegens de situatie op de begraafplaatsen niet bezwaarlijk is.

### **Artikel 14. Categorieën**

Het college kan bij nader vast te stellen regels de algemene en particuliere graven onderverdelen in categorieën. Het college bepaalt voor de verschillende categorieën de situering en oppervlakte.

### **Artikel 15. Termijnen particuliere graven**

1. Het college verleent, voor zover de daartoe bestemde ruimte van de begraafplaatsen dat toelaat, op een daartoe bij hen schriftelijk in te dienen aanvraag, voor de tijd van tien, vijftien, twintig, vijftien-twintig of dertig jaar of voor onbepaalde tijd recht op een particulier graf. De termijn begint te lopen op de datum waarop het particuliere graf is uitgegeven.
2. Het in het eerste lid van dit artikel bedoelde recht wordt op aanvraag van de rechthebbende verlengd telkens met een termijn van vijf, tien, vijftien of twintig jaar, mits de aanvraag voor het verstrijken van de lopende termijn wordt ingediend.

### **Artikel 16. Termijnen algemene graven**

1. De uitgiftetermijn van een algemeen graf en een algemeen kindergraf bedraagt 15 jaren zonder de mogelijkheid tot verlenging.
2. De uitgifte termijn van een algemeen graf voor een begraafing krachtens artikel 21 van de Wet op de lijkbezorging bedraagt 10 jaren zonder de mogelijkheid tot verlenging.

### **Artikel 17. Overschrijving van verleende rechten**

1. Het recht op een particulier graf kan op aanvraag van de rechthebbende worden overgeschreven op naam van een ander natuurlijk persoon of rechtspersoon zonder winstoogmerk.
2. Na het overlijden van de rechthebbende wordt het recht op het particuliere graf overgeschreven op naam van een natuurlijk persoon of rechtspersoon zonder winstoogmerk, indien de aanvraag daartoe wordt gedaan binnen zes maanden na het overlijden van de rechthebbende. Indien de overleden rechthebbende in het graf dient te worden begraven, of indien de asbus met zijn resten in het graf dient te worden bijgezet, dient het verzoek tot overschrijving daaraan voorafgaand te worden gedaan.
3. Indien na het overlijden van de rechthebbende de aanvraag tot overschrijving aan het college niet wordt gedaan binnen de in het tweede lid van dit artikel gestelde termijn van zes maanden, is het college bevoegd het recht op het particuliere graf te doen vervallen.
4. Na het verstrijken van de in het tweede lid genoemde termijn van zes maanden kan het college het particuliere graf alsnog op naam stellen van een nieuwe rechthebbende, tenzij dit recht betrekking heeft op een particulier graf dat inmiddels is geruimd.

### **Artikel 18. Afstand doen van graven**

Zonder aanspraak te kunnen maken op enige vergoeding kan de rechthebbende schriftelijk afstand doen ten behoeve van de gemeente van het recht op het particuliere graf. Van de ontvangst van zodanige verklaring doet het college schriftelijk mededeling aan de rechthebbende.

## **HOOFDSTUK 5. GRAFBEDEKKINGEN**

### **Artikel 19. Vergunning grafbedekking**

1. De rechthebbende op een particulier graf is verplicht er voor zorg te dragen dat dit graf steeds van een grafbedekking is voorzien. De grafbedekking moet binnen een jaar na uitgifte van het graf zijn aangebracht.
2. Algemene graven kunnen van een grafbedekking worden voorzien.

3. Voor het plaatsen danwel aanpassen danwel veranderen van een grafbedekking is een schriftelijke vergunning nodig van het college.
4. Het college kan nadere regels vaststellen omtrent de wijze van aanvragen van de vergunning, de aard en de afmetingen van de grafbedekking en de wijze van aanbrengen.
5. Het college kan de vergunning weigeren indien:
  - a. niet voldaan wordt aan de vastgestelde nadere regels, genoemd in het vierde lid;
  - b. de grafbedekking afbreuk doet aan het aanzien van de begraafplaats;
  - c. de duurzaamheid van de materialen onvoldoende is;
  - d. de constructie van de grafbedekking ondeugdelijk is.

#### **Artikel 20. Onderhoud door de gemeente**

1. Het college voorziet in het één maal per jaar schoonmaken van het gedenkteken en in de zorg voor de winterharde beplantingen.
2. De rechthebbende is verplicht het onderhoud zoals bedoeld in het eerste lid van gemeentewege te laten verzorgen.
3. Bij iedere begraafing in een particulier graf geldt een verplichte afkoop van de kosten voor het onderhoud zoals bedoeld in het eerste lid zodanig dat in de kosten voor het onderhoud gedurende de wettelijke grafrusttermijn van tien jaar is voorzien.
4. Voor particulier graven waarvan de uitgifte dateert van vóór 1991, ontstaat de in het tweede lid verplichting alsnog:
  - a. bij verlenging van de uitgiftetermijn overeenkomstig artikel 15, tweede lid
  - b. bij overboeking op een nieuwe rechthebbende overeenkomstig artikel 17.

#### **Artikel 21. Onderhoud door rechthebbende of belanghebbende bij een algemeen graf**

1. Het (doen) plaatsen, aanbrengen, herstellen, vernieuwen of verwijderen van de grafbedekking geschiedt door, voor rekening van en voor risico van de rechthebbende of de belanghebbende bij een algemeen graf.
2. De rechthebbende of de belanghebbende bij een algemeen graf is verplicht de grafbedekking behoorlijk te onderhouden of te herstellen.
3. Indien de rechthebbende of de belanghebbende bij een algemeen graf nalaat de grafbedekking behoorlijk te onderhouden of te herstellen, kan het college de hiervoor in aanmerking komende voorwerpen of zo nodig de gehele grafbedekking doen verwijderen. Het verwijderde blijft gedurende dertien weken ter beschikking van de rechthebbende of de belanghebbende bij een algemeen graf en vervalt daarna aan de gemeente, zonder dat deze tot enige vergoeding verplicht is.
4. De verwijdering vindt niet plaats dan nadat het college de rechthebbende of de belanghebbende bij een algemeen graf door middel van een verklaring schriftelijk op de hoogte heeft gesteld van de toestand van de grafbedekking. Wanneer het adres van de rechthebbende of de belanghebbende bij een algemeen graf niet bekend is maakt het college de verklaring bij de ingang van de begraafplaatsen op het mededelingenbord bekend. Bij het graf wordt een verwijzing naar de mededeling aangebracht.
5. Het college kan de rechthebbende of de belanghebbende bij een algemeen graf per aanschrijving verplichten een beschadiging aan de grafbedekking te herstellen binnen de door het college gestelde termijn indien de beschadiging zodanig is dat deze naar het oordeel van het college het uiterlijk aanzien van de begraafplaatsen schaadt of indien de beschadiging van de grafbedekking gevaar op levert voor derden.

#### **Artikel 22. Niet-blijvende grafbeplanting**

Niet-blijvende beplanting op een graf die in een verwaarloosde staat verkeert kan door de beheerder worden verwijderd zonder dat aanspraak kan worden gemaakt op schadevergoeding. Losse bloemen, planten, kransen en dergelijke kunnen, wanneer zij verwelkt zijn, door de beheerder worden verwijderd. Linten, siervazen en dergelijke voorwerpen worden gedurende dertien weken ter beschikking gehouden van de rechthebbende of van de belanghebbende bij een algemeen graf.

#### **Artikel 23. Verwijdering grafbedekking na verstrijken van de termijn**

1. De grafbedekking kan na het verstrijken van de termijn van uitgifte van het graf door het college worden verwijderd.

2. Het voornemen tot verwijdering van de grafbedekking maakt het college ten minste een half jaar voorafgaande aan het tijdstip waarop de grafbedekking zal worden verwijderd per brief aan de rechthebbende of aan de belanghebbende bij een algemeen graf bekend. Wanneer het adres van de rechthebbende of belanghebbende bij een algemeen graf niet bekend is, maakt het college het voornemen tot verwijdering van de grafbedekking gedurende ten minste een jaar voorafgaande aan het tijdstip waarop de grafbedekking zal worden verwijderd door middel van een bij het graf te plaatsen bordje en bij de ingang van de begraafplaats bekend.
3. Indien de grafbedekking niet binnen dertien weken na de verwijdering is afgehaald, vervalt deze aan de gemeente, zonder dat de gemeente tot enige vergoeding verplicht is.

## **HOOFDSTUK 6. RUIMING VAN GRAVEN, URNENGRAVEN EN URNENNISSEN**

### **Artikel 24. Ruiming, bezorging van overblijfselen en as**

1. Het voornemen van het college om een graf te ruimen wordt ten minste een half jaar voorafgaande aan het tijdstip waarop het graf geruimd zal worden per brief aan de rechthebbende of aan de belanghebbende bij een algemeen graf bekend gemaakt. Wanneer het adres van de rechthebbende of belanghebbende bij een algemeen graf niet bekend is maakt het college het voornemen tot ruiming van het graf gedurende ten minste een jaar voorafgaande aan het tijdstip van ruiming door middel van een bij het graf te plaatsen bordje en bij de ingang van de begraafplaatsen op het mededelingenbord bekend.
2. De beheerder draagt er zorg voor dat met de bij de ruiming van het graf nog aanwezige menselijke resten te allen tijde respectvol wordt omgegaan en dat bezoekers van de begraafplaatsen niet met menselijke resten worden geconfronteerd.
3. De bij de ruiming van het graf nog aanwezige menselijke resten worden begraven in een algemeen verzamelgraf en de nog aanwezige as wordt verstrooid op één van de daartoe bestemde gedeelten van de begraafplaatsen.
4. Nabestaanden van een overledene die begraven is in een algemeen graf, kunnen gedurende de in het eerste lid bedoelde termijn bij de beheerder een aanvraag indienen om bij ruiming de menselijke resten, indien mogelijk, bijeen te doen brengen voor crematie of voor herbegraving elders. Nabestaanden van een overledene waarvan een asbus al of niet met een urn is bijgezet in een algemeen graf kunnen bij de beheerder een aanvraag indienen om deze ter beschikking te houden voor herbegraving of verstrooiing elders.
5. De rechthebbende op een particulier graf kan bij de beheerder een aanvraag indienen om de menselijke resten te doen verzamelen om deze opnieuw in dezelfde grafruimte te doen plaatsen dan wel om deze te cremen of elders opnieuw te doen begraven. De rechthebbende op een particulier urnengraf of particuliere urnennis kan bij de beheerder een aanvraag indienen de asbus ter beschikking te houden om elders bij te zetten of om de as te doen verstrooien.
6. Bij een aanvraag volgens lid 4 of 5 dienen de menselijke resten binnen drie maanden na de opgraving te zijn opgehaald of dient een herbestemming te hebben plaatsgevonden. Na verloop van deze termijn worden de stoffelijke resten alsnog in het verzamelgraf geplaatst danwel wordt de as alsnog verstrooid op één van de daartoe bestemde gedeelten van de begraafplaatsen.

## **HOOFDSTUK 7. IN STAND HOUDEN HISTORISCHE GRAVEN EN OPVALLENDE GRAFBEDEKKING**

### **Artikel 25. Lijst**

1. Het college houdt een lijst bij van graven die van historische betekenis zijn of waarvan de grafbedekking een opvallende kwaliteit heeft.
2. Alvorens tot ruiming van graven wordt overgegaan onderzoekt het college of er graven zijn die in aanmerking komen om op de lijst te worden bijgeschreven.
3. De gemeenteraad beslist over het ruimen van graven en het verwijderen van grafbedekkingen die op de in het eerste lid bedoelde lijst staan.

## **HOOFDSTUK 8. INRICHTING REGISTER**

### **Artikel 26. Voorschriften**

1. Het college stelt voorschriften vast voor het register van de begraven lijken.
2. Het register wordt bijgehouden door de beheerder.

## **HOOFDSTUK 9. SLOTBEPALINGEN**

### **Artikel 27. Intrekking oude regeling**

De Verordening op het beheer van de algemene begraafplaatsen te 's Gravenhage (RIS 70396) wordt per 1 januari 2016 ingetrokken.

### **Artikel 28. Overgangsbepaling**

1. Besluiten van het college die genomen zijn krachtens de Beheersverordening begraafplaatsen gelden als besluiten genomen krachtens deze verordening.
2. Indien voor het tijdstip van inwerkingtreding van deze verordening een aanvraag om vergunning op grond van de Beheersverordening begraafplaatsen is ingediend en voor het tijdstip van inwerkingtreding van deze verordening niet op de aanvraag is beslist, wordt daarop deze verordening toegepast.

### **Artikel 29. Strafbepaling**

Hij die handelt in strijd met artikelen 2, derde lid, artikel 3, derde lid, artikel 4, artikel 5, vierde lid wordt gestraft met een geldboete van de eerste categorie.

### **Artikel 30. Inwerkingtreding**

Deze verordening treedt in werking op 1 januari 2016

### **Artikel 31. Citeertitel**

Deze verordening wordt aangehaald als: Beheerverordening gemeentelijke begraafplaatsen Den Haag 2016.

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van

De griffier.

De voorzitter.